

Kartläggning - brottsligheten i Lund

2024-11-27

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	2
1.1	Bakgrund – ett nytt lagkrav	2
1.2	Lunds brottsförebyggande arbete	2
1.3	Tillvägagångssätt	3
2	LUNDS DEMOGRAFISKA OCH SOCIOEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
3	VAD VISAR KARTLÄGGNINGEN?	5
3.1	Ökar brottsligheten?	6
3.2	Vilka brott är vanligast förekommande i Lund?	6
3.3	Vilka begår brotten och vilka blir utsatta?	18
3.4	Var sker brotten?	22
4	AVSLUTANDE DISKUSSION OCH REKOMMENDATIONER	22
4.1	Kartläggningens resultat	22
4.2	Inriktning för kommande orsaksanalys	23
4.3	Brottslighetens konsekvenser	24
4.4	Framåtblick utifrån samhällsutmaningar	24

1 Inledning

Denna rapport innehåller en kartläggning över brottsligheten i Lunds kommun och har genomförts för att få en övergripande lägesbild och identifiera vilka utmaningar som bör prioriteras framåt. Rapporten belyser bland annat vilka brott som förekommer i högst utsträckning, hur brottsligheten har utvecklats över tid, var brotten sker samt vem som begår dem och vem som är utsatt. Det redovisas även hur Lund förhåller sig till såväl genomsnittet för Sverige som till andra liknande kommuner.

1.1 Bakgrund – ett nytt lagkrav

Den 1 juli år 2023 infördes en ny lag (2023:196) som tydliggör kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. I Lund har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för ledningen av arbetet. Lagen innebär att kommunen och Polismyndigheten har ett gemensamt lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Arbetet ska vara systematiskt, kunskapsbaserat och anpassat efter lokala förutsättningar. Målet är att minska brottsligheten och öka tryggheten. Enligt lagen är det kommunstyrelsen eller annan nämnd som ska ansvara för ledningen av det brottsförebyggande arbetet. I Lund är det kommunstyrelsen som utsetts som ansvarig.

Lagen ålägger kommuner att kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och sammanställa en lägesbild som beskriver vilken typ av brott som förekommer, dess omfattning och hur den påverkar samhället. Det ska också göras en analys av de bakomliggande orsakerna till de identifierade problemen. Orsaksanalysen ligger sedan till grund för en åtgärdsplan, som är ett ytterligare lagkrav. Åtgärdsplanen ska beskriva vilka problem som ska förebyggas, vilka åtgärder som ska genomföras, under vilken period samt vem som ansvarar för genomförande och uppföljning. Arbetet ska slutligen följas upp, utvärderas och vid behov revideras, minst vartannat år.¹

Processen ska bidra till att kommuner bedriver ett effektivt brottsförebyggande arbete, kommer åt orsakerna bakom den identifierade problematiken och kan besluta om träffsäkra åtgärder.²

1.2 Lunds brottsförebyggande arbete

Lunds kommun har ett etablerat brottsförebyggande arbete i samarbete med lokalpolisområde Lund. Samarbetet mellan kommun och polis regleras formellt genom en samverkansöverenskommelse i syfte att tillsammans minska brottsligheten och öka tryggheten i Lund. Samverkansöverenskommelsen som gäller för åren 2024–2027 innefattar fem fokusområden: *Trygghetsskapande åtgärder, Barn och unga, Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS), Brott i nära relation* samt *Brott mot äldre*. Dessa områden är en viktig utgångspunkt för lägesbilsarbetet.

Kommunfullmäktige ansvarar för den övergripande styrningen genom att sätta ramar och viljeriktning för det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet. Ett av

¹ Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag (riksdagen.se)

² Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (regeringen.se)

kommunfullmäktiges mål för mandatperioden åren 2022–2026 är att Lund ska bli Sveriges tryggaste kommun.

Kommunstyrelsen tillhör den beslutande nivån och ansvarar för att det i samverkan med polisen utarbetas samverkansöverenskommelser, medborgarlöften³ med mera. På beredande nivå finns en Trygghetsberedning som bereder ärenden gällande trygghet och brottsförebyggande arbete till kommunstyrelsen.

På strategisk nivå finns det lokala brottsförebyggande rådet (LBRÅ) som har en rådgivande och samordnande funktion samt följer upp det brottsförebyggande arbetet. På operativ nivå finns ett flertal arbetsgrupper som hanterar specifika brottsförebyggande och trygghetsskapande frågor. Det är många aktörer som medverkar i arbetet, både inom kommunens olika förvaltningar och externa samarbetspartners. Ett exempel är forumet *Samverkan Narkotika Örat mot marken* (SNÖ), som varje vecka kartlägger och upprätthåller en uppdaterad operativ lägesbild över situationen i Lund.

1.3 Tillvägagångssätt

Kartläggningen har i första hand utgått ifrån statistik över antalet polisanmälda brott. För att få en så rättvis bild som möjligt av brottsligheten har denna statistik kompletterats med bland annat socialtjänstdata, trygghetsundersökningar, demografisk och socioekonomisk statistik samt dialoger med sakkunniga medarbetare och förtroendevalda. Det är viktigt att inhämta kunskap från flera olika källor, inte minst för att täcka upp för eventuella mörkertal i statistiken över anmälda brott.⁴

I kartläggningen jämförs Lund genomgående med såväl rikssnittet som med två av de kommuner som bedöms vara mest lika Lund: Helsingborg och Umeå.⁵ För att få en uppfattning över hur brottsligheten har utvecklats över tid utgår kartläggningen från ett längre tidsperspektiv, primärt har statistik mellan åren 2017 och 2023 sammanställts i de fall detta har varit möjligt. När det gäller det totala antalet anmälda brott har tidsspannet i stället varit åren 2013–2023 för att kunna göra en övergripande bedömning på längre sikt.

I möjligaste mån har könsuppdelad och åldersindelad statistik använts för att undersöka och synliggöra eventuella skillnader i brottsutövande och brottsutsatthet. Därutöver har statistik som fokuserar på äldre personer och personer med funktionsnedsättning sammanställts för vissa brottskategorier. Det är en utmaning att samla in och analysera statistik som inkluderar alla grupper så som utrikes födda, grupper med olika utbildnings- och inkomstnivå, personer med funktionsnedsättning och HBTQIA-personer. Samtidigt belyser forskning hur olika grupper utsätts för olika typer av brott,

³ Medborgarlöften är en del av polisens styrmodell som förstärker och utvecklar samverkansöverenskommelser mellan polis och kommun. Ett medborgarlöfte är ett arbete eller åtgärd som kommunen och/eller polisen åtar sig att göra och som ska kommuniceras med medborgarna. Metodstod_medborgarlöften.pdf

⁴ Börja med statistik - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

⁵ För att komma fram till lämpliga jämförelsekommuner jämfördes befolkningssammansättning, verksamhetsområden som grundskola och äldreomsorg samt socioekonomiska likheter gällande ohälsa, utrikes födda och utbildningsnivå. Helsingborg valdes som jämförelsekommun inom länet och Umeå på nationell nivå.

och att trygghetsupplevelsen varierar i befolkningen. Barnperspektivet har exempelvis beaktats via fokus på trygghet i skolan och unga lagöverträdare. Barn har rätt att växa upp utan våld och påverkas när föräldrar eller nära anhöriga begår eller utsätts för brott. Det är därav stor vikt att arbeta förebyggande mot gruppen barn och unga, innan större problem utvecklas.⁶

Sedan tidigare har det sammanställts årslägesbilder över brottsligheten i Lund men det är första gången som arbetet genomförs med ett längre tidsperspektiv och större bredd av underlag. Processen har bidragit till ökad kunskap och viktiga erfarenheter där både brister och utvecklingspotential identifierats. Eftersom arbetet enligt lagen ska följas upp och uppdateras minst vartannat år, ges möjligheter till vidareutveckling framöver.

1.3.1 Att tolka brottsstatistik

Brottsstatistiken visar bara de brott som anmäls till polisen och inte den faktiska brottsligheten. När det sker ökning i statistiken kan det bero på att det blivit vanligare att brotten anmäls eller på att det skett ändringar i polisens eller åklagares rutiner och arbetsmetoder. Statistiken kan i vissa fall även påverkas av felaktiga brottskoder eller platsangivelser. Dessutom förenklar statistik brottens komplexitet då det är svårt att utläsa olika trender när statistiken presenteras i övergripande brottskategorier. Vidare varierar mörkertalet för brott kraftigt mellan olika brottstyper. Ett lågt antal anmälningar betyder inte alltid en låg förekomst av brott, utan kan indikera att brott inte upptäcks eller att anmälningsbenägenheten är låg.⁷

2 Lunds demografiska och socioekonomiska förutsättningar

Lunds kommun har omkring 130 000 invånare (2023). Kommunen ökar sin befolkning, delvis beroende på ett något högre födelsetal, men främst genom ett ökat antal inflyttade personer. Lund, likt många andra kommuner, står inför betydande demografiska förändringar de kommande decennierna. En åldrande befolkning och minskande barnafödande utgör utmaningar som påverkar kommunens planering och resursfördelning vilket kan inverka på möjligheten att effektivt hantera sociala och brottsrelaterade problem.

Historiskt och över lång tid har Lunds befolkning haft goda socioekonomiska förutsättningar. Befolkningen har en god hälsa, hög gymnasiebehörighet och hög utbildningsnivå. Likaså är tilliten till samhället hög, arbetslösheten är generellt låg och kommunens befolkning växer. För att Lund fortsatt ska vara en attraktiv kommun som folk vill flytta till krävs det att kommunen även i fortsättningen är attraktiv och funktionell för alla åldersgrupper och i alla områden.

Idag bor omkring 80 procent av kommunens invånare i områden med antingen goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar. I Lund bor knappt 10 procent av invånarna i socioekonomiskt blandade områden och drygt 10 procent bor i områden

⁶ Kommuner mot brott, SOU 2021:49 (regeringen.se)

⁷ Tolka statistiken - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

med socioekonomiska utmaningar. Andelen med socioekonomiska utmaningar utgörs av två grupper, dels studenter i studentområden som förvisso har låga inkomster men som inte är en utsatt grupp i stort. Den andra gruppen med socioekonomiska utmaningar bor i hög utsträckning Norra Fäladen och Linero Centrum.

I likhet med övriga kommuner i landet är Lund en kommun med väsentliga socioekonomiska och demografiska skillnader mellan områden. Ekonomiska och sociala klyftor mellan grupper kan utgöra en växande utmaning för sammanhållningen i Lund och för kommunens framtida utveckling.⁸ Centrala delar av staden visar en blandning av socioekonomiskt starka och svaga områden, medan landsbygdsområdena tenderar att ha socioekonomiskt starka områden med barnfamiljer som bor i småhus. Lund saknar i stort sett socioekonomiskt utsatta områden på landsbygden. Det är annars vanligt i kommuner av Lunds storlek.

Samtidigt som Lund utmärker sig för sina goda förutsättningar, så finns det grupper och individer som lever under svårare socioekonomiska förhållanden. En övervägande majoritet av de som har sämre socioekonomiska förutsättningar begår inte brottsliga handlingar. Samtidigt är risken att hamna i brottslighet högre hos de som lever med sämre socioekonomiska villkor. Föräldrarnas ekonomiska förhållanden och psykiska hälsa påverkar familjerelationer och barnens skolprestationer, vilket i sin tur kan påverka barns sociala utveckling och riskera umgänge med brottsaktiva kamrater. I Lund finns grupper som löper högre risk att hamna i socioekonomisk utsatthet, så som utlandsfödda med lägre utbildningsnivå och inkomst, ensamstående kvinnor samt barn som lever i hushåll med låg ekonomisk standard. I Lund bor 16 procent av barnen i hushåll med låg ekonomisk standard, vilket är lägre än riket och Helsingborg men högre än Umeå.⁹ Andelen i Lund är oförändrad över tid. I Lund har andelen barn som bor med skuldsatta hushåll ökat något och motsvarade år 2023 5,5 procent, eller 1343 barn.¹⁰ Barn i hushåll med ekonomiska svårigheter löper högre risk att uppleva social exkludering om de inte kan delta i samma sociala aktiviteter som sina jämnåriga, vilket även kan öka risken för framtida utanförskap och brottsligt beteende.

3 Vad visar kartläggningen?

I detta avsnitt beskrivs de övergripande resultaten från kartläggningen av brottsligheten i Lunds kommun, inklusive vilken typ av brottslighet som utmärker sig i relation till jämförelsekommuner och genomsnittet för Sverige. Det finns också en beskrivning av vilka som begår brott och vilka som utsätts för brott i högre utsträckning. Avsnittet avslutas med en redogörelse över hur brottsligheten fördelar sig geografiskt över Lund.

8 SOU 2020:46

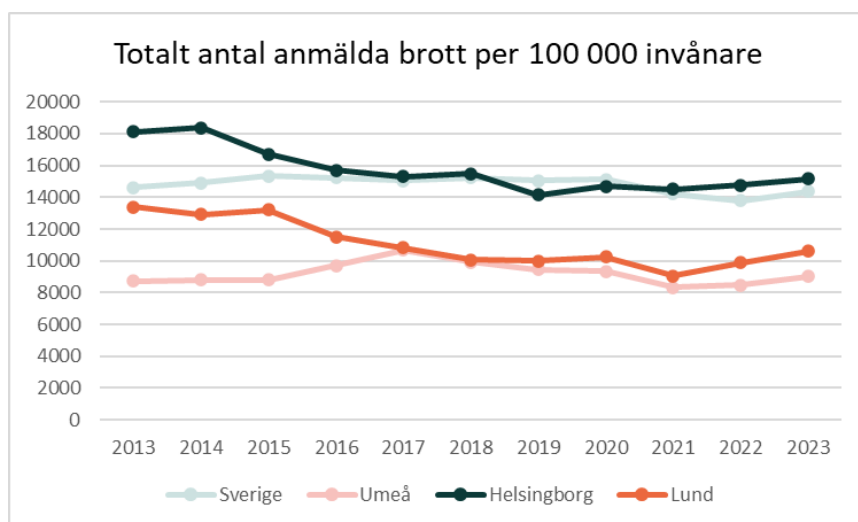
9 Låg ekonomisk standard avser andel av befolkningen med en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) som är lägre än 60 procent av medianinkomsten. Måttet definieras av EU som andel av befolkningen som har en inkomst som kan medföra risk för fattigdom. Åldersspannet avser 0–19 år. Segregationsbarometern 2022.

10 Antal barn (0–17 år) som lever i ett hushåll där minst en förälder har skulder hos Kronofogden eller under en pågående skuldsanering, (2020–2023), Kronofogden 2023.

Brottsförebyggande rådet (Brå) sammanställer statistik över anmälda brott i hela Sverige. Den har använts i kartläggningen tillsammans med statistik direkt från Polismyndigheten när det behövs. Antalet polisanmälda brott presenteras genomgående per 100 000 invånare, för att kunna följa utvecklingen oavsett om befolkningen minskar eller ökar, samt för att förenkla jämförelse med andra kommuner. Vid tolkning av statistiken bör det genomgående också beaktas att det under vissa av de redovisade åren pågick en pandemi, som på olika sätt kan ha haft inverkan på utfallet.

3.1 Ökar brottsligheten?

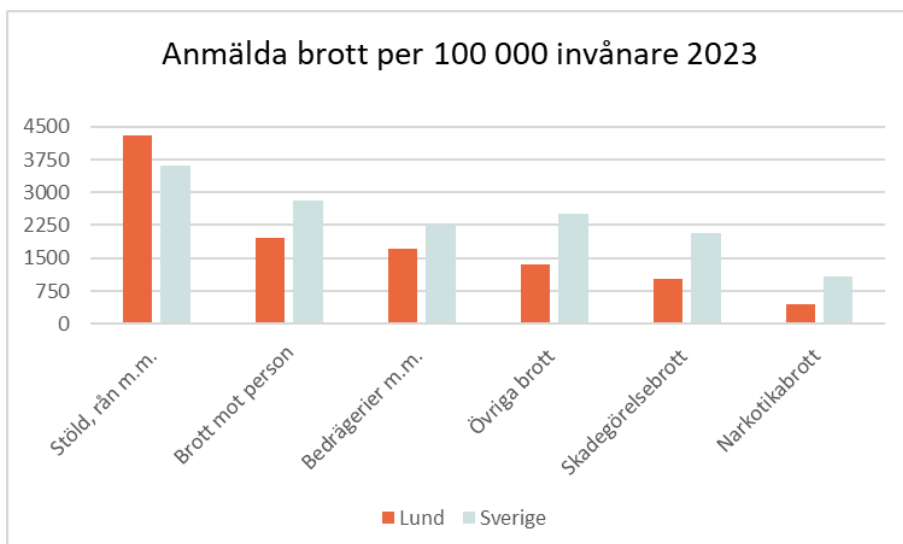
Det totala antalet anmälda brott i Lund (per 100 000 invånare) låg på en högre nivå år 2013 än år 2023. Från år 2015 och fram till år 2021 minskade nivåerna men efter år 2021 har det skett en ökning igen. Lund har fler anmälda brott än Umeå, men skillnaderna var som störst i början av perioden, för att därefter vara relativt likartad. Helsingborg och Sverige totalt har genomgående haft ett högre antal anmälda brott än Lund.

Figur 1. Diagrammet visar det totala antalet anmälda brott per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2013–2023. Källa: Brå.

3.2 Vilka brott är vanligast förekommande i Lund?

När det totala antalet anmälda brott i Lund under år 2023 bryts ned i ett antal övergripande brottskategorier ser vi att kategorin *Stöld, rån med mera* utgör den största andelen av de anmälda brotten, följt av kategorierna *Brott mot person* och *Bedrägerier*. Lund har fler anmälda brott inom *stöld, rån med mera* än genomsnittet för Sverige, men färre inom övriga kategorier.

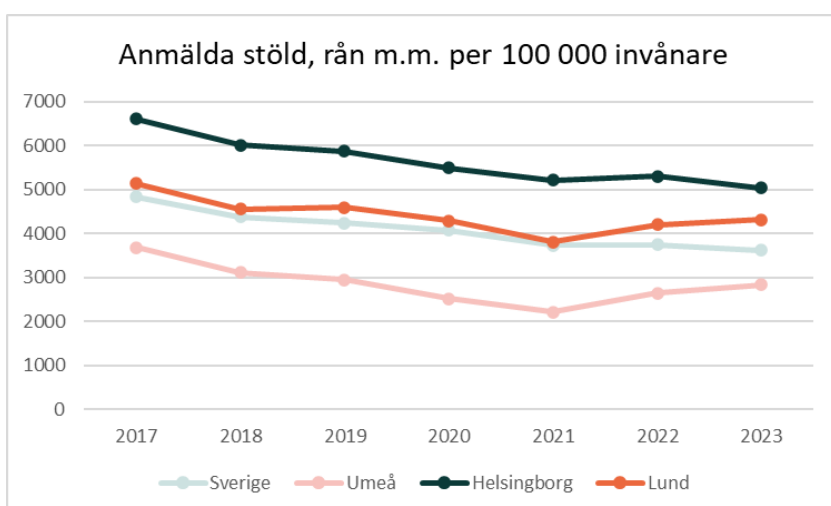
Figur 2. Diagrammet visar antalet anmälda brott per 100 000 invånare i Lund och Sverige, uppdelat i övergripande brottskategorier, för år 2023. Källa: Brå och Polismyndigheten.

3.2.1 Stöld och rån

Brottskategorin *Stöld, rån med mera* är bred och innefattar *tillgreppsbrott* (tillgrepp av exempelvis bil, motorcykel, cykel och elcykel), *inbrott, stöld och rån*.

Anmälningens benägenheten för dessa brott är hög, vilket bland annat har sin förklaring i att det krävs en polisanmälan för att den brottsutsatte ska få ut försäkringspengar.¹¹

Antalet anmälda brott inom kategorin *Stöld och rån med mera* i Lund minskade från år 2017 till år 2021. Från år 2021 till år 2023 skedde en viss ökning, men nivåerna var fortfarande lägre än 2017. Utvecklingen i Lund var lik utvecklingen i riket fram till och med år 2021, men därefter har Lund haft något fler antal anmälda brott. Helsingborg har haft fler anmälningar under hela perioden än Lund men skillnaden har minskat de senaste åren. Trenden i Umeå liknar den i Lund men med lägre nivåer under hela perioden.

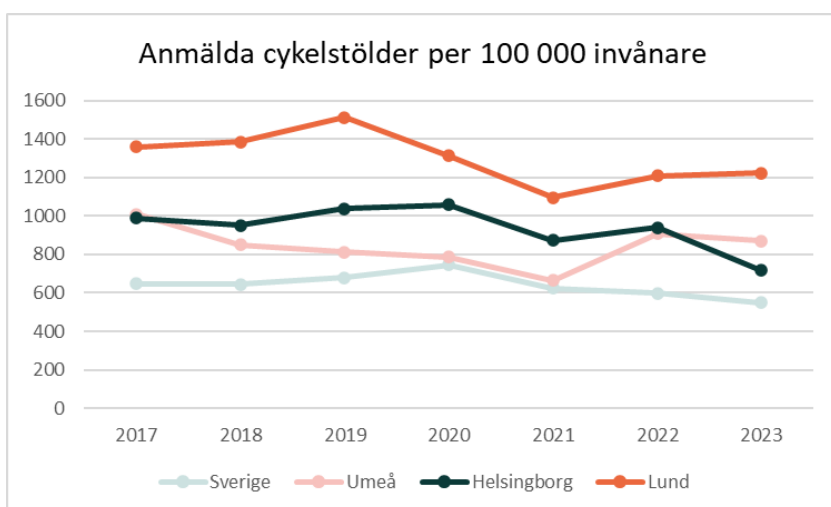

Figur 3. Diagrammet visar antalet anmälda stölder, rån m.m. per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

¹¹ Tolka statistiken - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

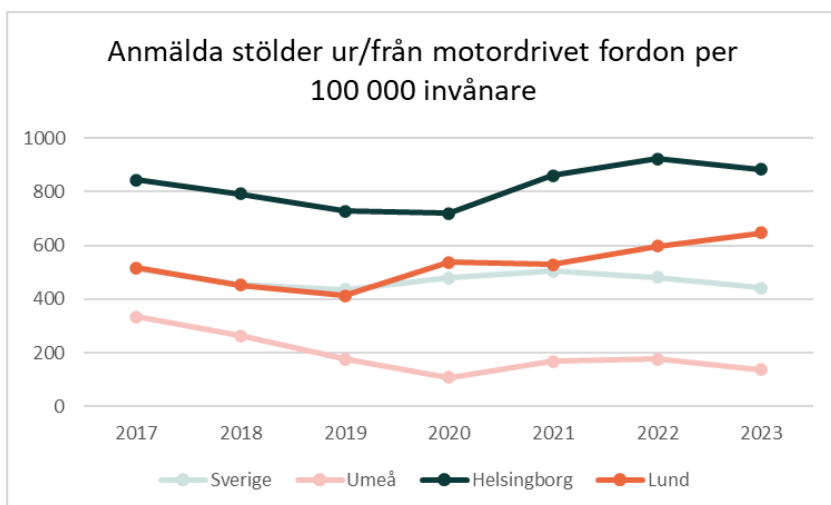
De brotten inom kategorin *Stöld, rån med mera* som var flest till antalet i Lund under år 2023 var stölder och framför allt *cykelstölder, stöld ur/från motordrivet fordon* och *stöld i butik*. En relativt stor del av brotten inom kategorin var också inbrott. Jämfört med de andra kommunerna och genomsnittet för Sverige är de brott som utmärker sig mest för Lund *cykelstölder, stöld ur/från motordrivet fordon, inbrott i garage* samt *villa/radhus* och *personrån*. Dessa brott redovisas mer i detalj nedan.

Under perioden 2017 till 2023 var antalet anmälda *cykelstölder* i Lund som högst, år 2019. Från år 2019 till år 2021 minskade cykelstölderna, för att sedan öka lite igen fram till år 2023. Lund har genom hela tidsspannet högre nivåer än Helsingborg, Umeå och genomsnittet i Sverige.

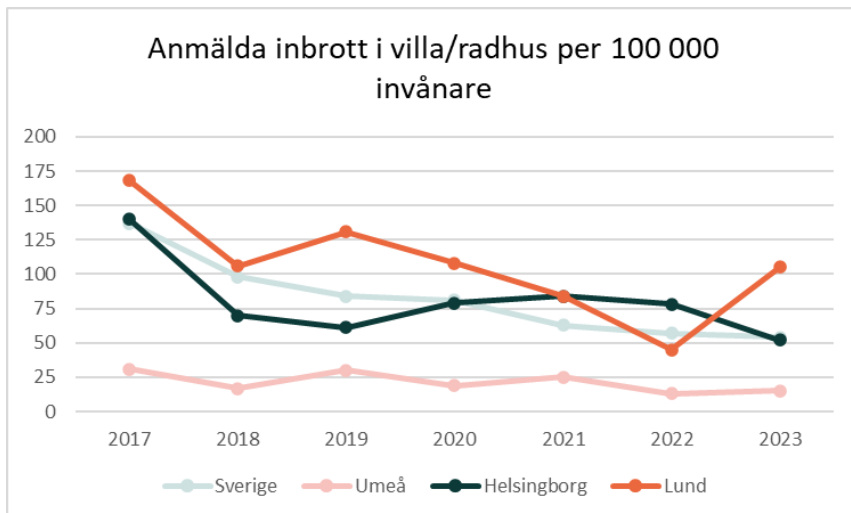
Figur 4. Diagrammet visar antalet anmälda cykelstölder per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

Anmälningar av *stölder ur/från motordrivet fordon* i Lund har ökat sedan år 2019. Utvecklingen i Lund liknar Helsingborg, men Helsingborg hade lite högre nivåer under hela perioden. Sedan år 2020 har Lund högre nivåer än genomsnittet i Sverige och under hela perioden är Lunds nivåer betydligt högre än Umeås.

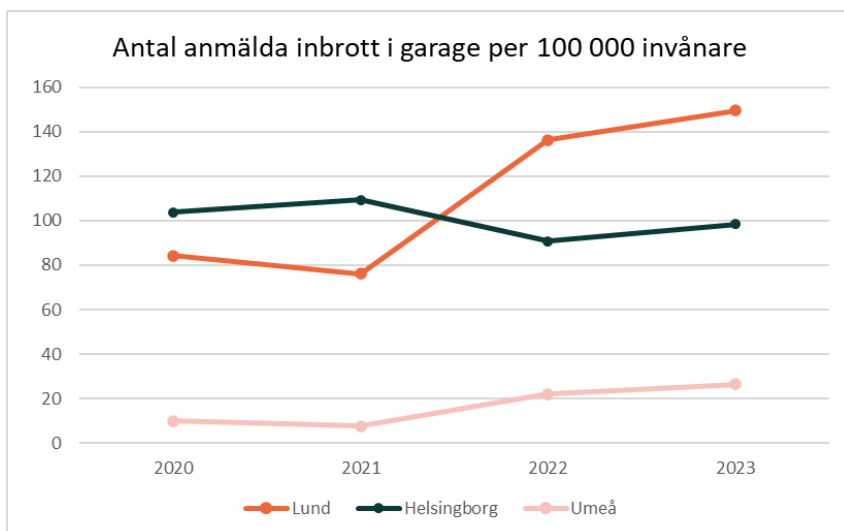
Figur 5. Diagrammet visar antalet anmälda stölder ur/från motordrivet fordon per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

Inbrott i villa/radhus i Lund låg på en högsta punkt, för perioden 2017–2023, år 2017 och minskade därefter märkbart fram till år 2022. Under år 2023 ökade det igen och Lund hade högre nivåer än Helsingborg, Umeå och genomsnittet för Sverige. Helsingborg och Sverige hade ungefär samma utveckling med en stor minskning sedan år 2017, men det är bara Lund som sett en ökning igen år 2023.

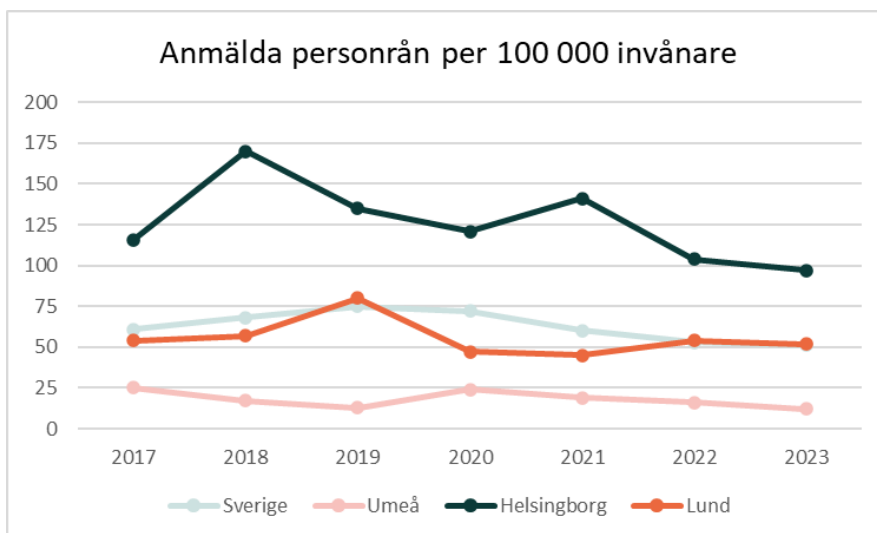
Figur 6. Diagrammet visar antalet anmälda inbrott i villa/radhus per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

Anmälda *inbrott i garage* har ökat mycket sedan år 2021 i Lund. Åren 2020–2021 hade Lund lägre nivåer än Helsingborg men har med ökningen efter år 2021 gått förbi Helsingborg. I Umeå skedde det också en ökning efter år 2021, men Lund har genomgående betydligt högre nivåer.

Figur 7. Diagrammet visar antalet anmälda inbrott i garage per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg och Umeå, för åren 2020–2023. Källa: Polismyndigheten.

Antalet anmälda *personrån* i Lund har varit relativt jämnt under perioden 2017–2023, men med en högsta punkt år 2019. Lund har haft lägre nivåer än genomsnittet i Sverige under en majoritet av perioden, men efter en liten ökning har Lund år 2022 och år 2023 något fler personrån per 100 000 invånare. Lund har genom hela tidsspannet lägre nivåer än Helsingborg men högre än Umeå.

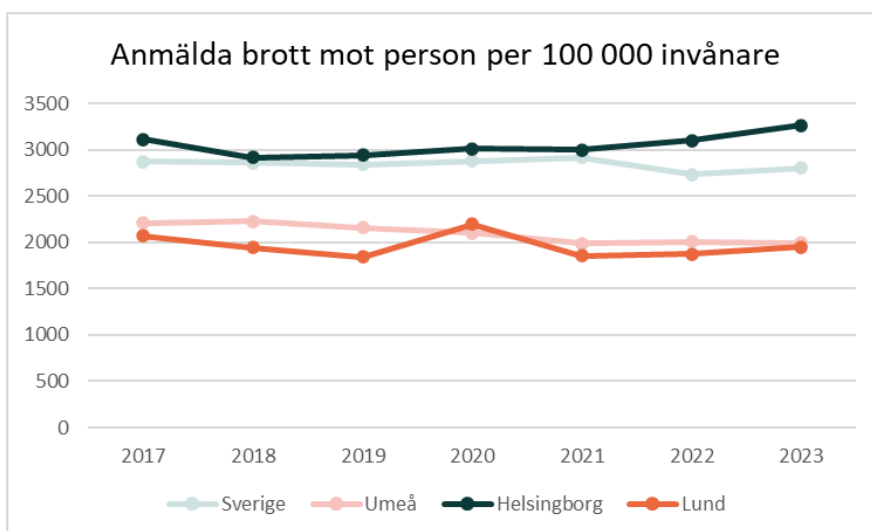

Figur 8. Diagrammet visar antalet anmälda personrån per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

3.2.2 Brott mot person

Brott mot person är en bred kategori som bland annat omfattar brott som *mord*, *misshandel*, *sexualbrott*, *människohandel*, *olaga hot* och *ärekränkingsbrott*. Brotten mellan obekanta anmäls oftare än brott mellan bekanta, likaså gäller för brott som sker på allmän plats än på privat plats så som i hemmet. Våld i offentlig miljö som exempelvis misshandel har ofta en koppling till nöjesliv och alkoholkonsumtion.¹²

Antal anmälda brott inom kategorin i Lund har legat på en jämn nivå under perioden 2017–2023, med en topp under år 2020. Lund har haft färre anmälningar än Helsingborg och genomsnittet för Sverige. Jämfört med Umeå har Lund, förutom under 2021, legat något lägre under hela perioden men skillnaden har minskat till år 2023.

Figur 9. Diagrammet visar antalet anmälda brott mot person per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

De vanligaste brotten inom kategorin i Lund år 2023 var *misshandel*, *olaga hot* och *ofredande*. Lund har generellt sett låga nivåer av brott mot person och det är inte något

¹² Tolka statistiken - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

bland de anmälda brotten som utmärker sig jämfört med de andra kommunerna eller riket. När det gäller allvarliga brott som *försök till mord* och *dråp*, både med och utan skjutvapen, är nivåerna i Lund också låga.

Inom brott mot person finns samtidigt *våld i nära relationer*, *hedersrelaterat våld och förtryck* samt *människohandel och prostitution*, som är tre brottsområden med stora mörkertal.¹³

3.2.2.1 Våld i nära relationer

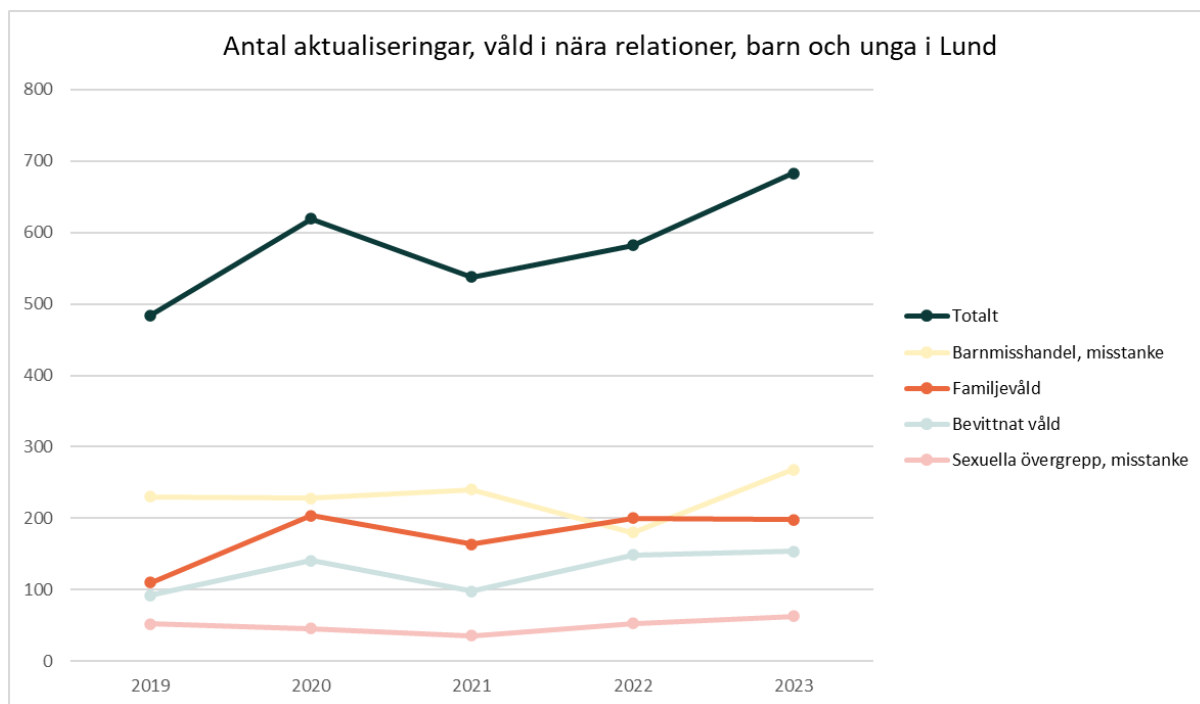
Våld i nära relationer kännetecknas av att den som utsätts har en nära relation och ofta starka känslomässiga band till förövaren. Våldet kan innefatta allt från systematiska kränkningar och fysiskt våld till ofredanden och hot, och är en brottstyp med stora mörkertal som är svår att kartlägga.¹⁴ Under år 2023 hade Lund 186 anmälda brott där målsägande och misstänkt var närstående genom parrelation. Det är en minskning från tidigare år och lägre nivåer än Helsingborg och Umeå.

Socialtjänsten kommer på olika sätt i kontakt med personer som utsätts för våld i nära relationer. Deras siffror kan komplettera anmälda brott, men det är viktigt att notera att det finns begränsningar även med den statistiken. Till exempel kan anmälningsbenägenhet och socialtjänstens rutiner för att koda aktualiseringsorsaker påverka siffrorna. Socialtjänsten i Lund hade år 2023 55 aktualiseringar per 100 000 invånare kodade som familjevåld. Det är något färre än Helsingborgs 63 men ökning från 40 aktualiseringar år 2019.

Vid misstanke om att ett barn far illa kan det göras en anmälan till socialtjänsten, och anställda i vissa verksamheter och myndigheter är enligt lag skyldiga att göra en anmälan om de inom sitt arbete upptäcker att ett barn far illa. Aktualiseringsorsaker relaterade till barns och ungas utsatthet för våld i nära relationer kan vara både egen utsatthet och att det förekommer våld inom familjen. Ärenden med misstanke om barnmisshandel samt sexuella övergrepp, familjevåld och bevittnat våld som aktualiseringsorsak har alla ökat i Lund sedan år 2019. Det totala antalet aktualiseringar inom dessa fyra kategorier har ökat från 484 till 683 sedan år 2019.

¹³ Enligt en kartläggning om våld i nära relation svarade knappt 4 procent av de tillfrågade att de polisanmält händelsen eller någon av händelserna. Brott i nära relationer, Brå 2014.

¹⁴ Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

Figur 10. Diagrammet visar antal aktualiseringar för våld i nära relationer avseende barn och unga i Lund (totalt, barnmisshandel/misstanke, familjevåld, bevittnat våld och sexuella övergrepp/misstanke) för åren 2019–2023.

Barn i Lund som misstänkts ha blivit utsatta för övergrepp kommer till Barnahus mellersta Skåne under polisens förundersökning. Antalet barn från Lund i Barnahus mellersta Skåne har också ökat sedan år 2019.

Kvinnjouren i Lund erbjuder stödsamtal på plats i Lund, samt över telefon och mejl, till kvinnor, män och transpersoner som utsatts för våld i nära relationer. Värt att ta i beaktning är att samma person kan kontakta jouren flera gånger och att alla inte är från Lund. Kvinnojourens siffror kan fortfarande belysa mörkertalen för våld i nära relationer i Lund. Under år 2023 hade jouren 547 samtal, vilket kan jämföras med de 186 anmälda brotten där målsägande och misstänkt var närstående genom parrelation.

3.2.2.2 Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck innefattar handlingar som syftar till att bevara eller återupprätta en persons eller släkts heder. Det handlar ofta om hot som begränsar individers handlingsutrymme och ofta är det familjemedlemmar eller släkt som utövar våld och förtryck. Att våldet har en kollektiv karaktär gör att gränsen mellan offer och gärningsperson inte alltid är tydlig. De som bidrar till förtrycket kan själva känna sig utsatta om de upplever press att sätta familjen för individen och kontrollera familjemedlemmar. Idén om att släktens status är beroende av kontrollen över kvinnor och flickors sexuella beteenden är centralt.¹⁵

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett komplext område och det finns många utmaningar med att kartlägga omfattningen. Under år 2020 genomfördes i Lund en kartläggning över hedersrelaterat våld i kommunen¹⁶. I den konstateras bland annat

¹⁵ Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

¹⁶ "Det är komplicerat" - FreeZone Sweden 2020

svårigheterna med att använda statistik för att beskriva omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck. Dels på grund av osäkerheten kring den statistiken som finns tillgänglig (t.ex. kodningen av ärenden som hedersrelaterade hos socialtjänsten), dels för att mörkertalen är så stora.

Under år 2023 var det 20 anmälda brott kodade som hedersrelaterade i Lund. Socialtjänsten hade 14 aktualiseringar relaterade till hedersproblematik för vuxna och 25 bland anmälningarna för barn och unga. Kvinnojouren kommer genom sin stödverksamhet i kontakt med kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld. Under år 2023 hade våldet i 17,2 procent av Kvinnojurens stödsamtal en hederskoppling. Typen av våld har sannolikt inte kunnat registreras för alla stödsamtal, men räknat på totalen blir antalet samtal om våld med en hederskoppling 89 under år 2023.

3.2.2.3 Människohandel och prostitution

Människohandel innebär att människor, genom hot eller falska löften, rekryteras och förflyttas för att bli utnyttjade. Ofta sker förflyttningen över landsgränser men det kan också vara inom Sverige. Många av de som utsätts för människohandel är kvinnor som utnyttjas sexuellt. Utöver prostitution och annat sexuellt utnyttjande, utsätts offer för människohandel bland annat för tvångsarbete och tiggeri.¹⁷ Det är få brott kopplade till människohandel och prostitution som polisanmäls. Det enda i anmälingsstatistiken i Lund de senaste fyra åren är köp av sexuell tjänst. Under perioden 2020–2023 anmäldes i Lund fem fall totalt, två år 2020 och tre år 2023.

Lunds kommun har ett nätverk mot människohandel och prostitution, som de senaste åren arbetat för att öka kunskapen om och samarbetet kring området. Nätverket sammanställde år 2023 en enkät om misstankar kring utsatthet för människohandel och prostitution. I nätverket finns till exempel representanter från bostadsbolag och hotell i Lund som kunnat sprida enkäten inom sina verksamheter. 28 personer svarade på enkäten. På frågan om vilken typ av utsatthet som misstanken gäller svarade 22 att de hade misstankar om prostitution. Sju hade misstankar relaterade till tvångsarbete och en om grooming (när en vuxen tar kontakt med barn i sexuellt syfte). 67 procent svarade att de kontaktat polisen men bara 15 procent att de gjort en polisanmälan.

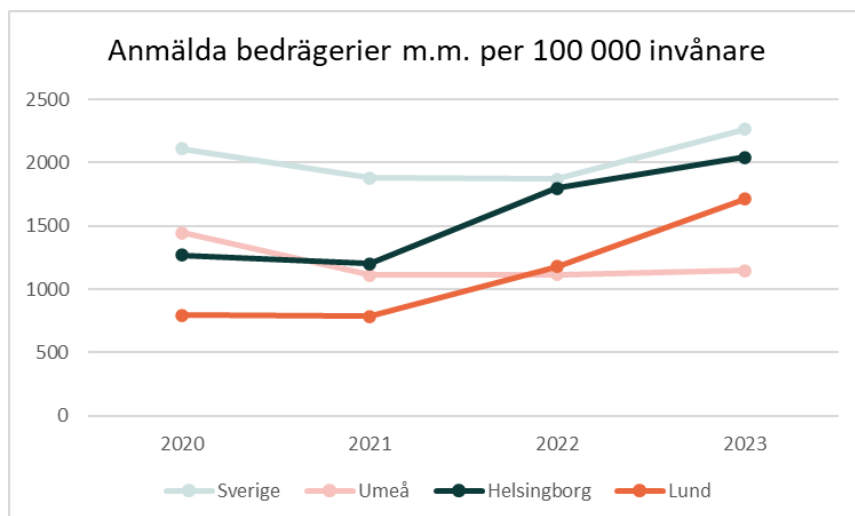
3.2.3 Bedrägerier

I brottskategorin *Bedrägeribrott med mera* ingår anmälningar om *bedrägeri* (så som kortbedrägeri, identitetsbedrägeri och annonsbedrägeri), *bidragsbrott* (mot kommun eller mot Försäkringskassan), *häleri* och *utpressning*.

När Brås statistik delas upp på kommunnivå bygger det på platsen som är registrerad för brottet. Bedrägeribrott har inte alltid en plats kopplad till brottet och bortfallet i Brås statistik blir därför relativt stor. Statistik från Polismyndigheten har därför använts för kommunerna i stället, men finns bara från år 2020 och framåt. I Lund noteras en stor ökning i antalet anmälda bedrägeribrott från år 2021 till 2023. Utvecklingen är lik Helsingborgs, men Lund har haft något lägre nivåer under hela perioden. Samma

¹⁷ Prostitution och människohandel – Jämställdhets myndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se)

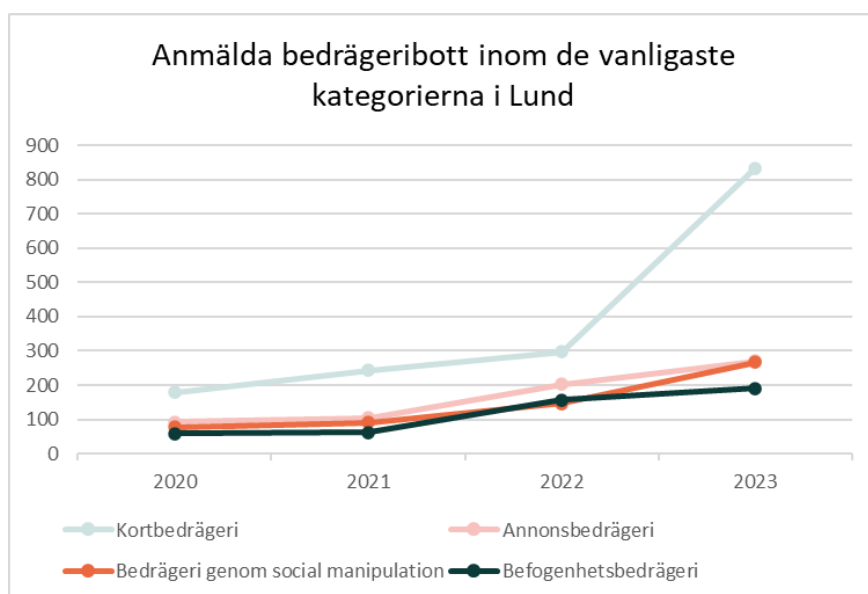
utveckling går inte att se varken i Sverige i stort eller i Umeå. Lund har fortfarande lägre nivåer än genomsnittet i Sverige.

Figur 11. Diagrammet visar antal anmälda bedrägerier m.m. per 100 000 invånare för Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2020–2023. Källa: Polismyndigheten och Brå.

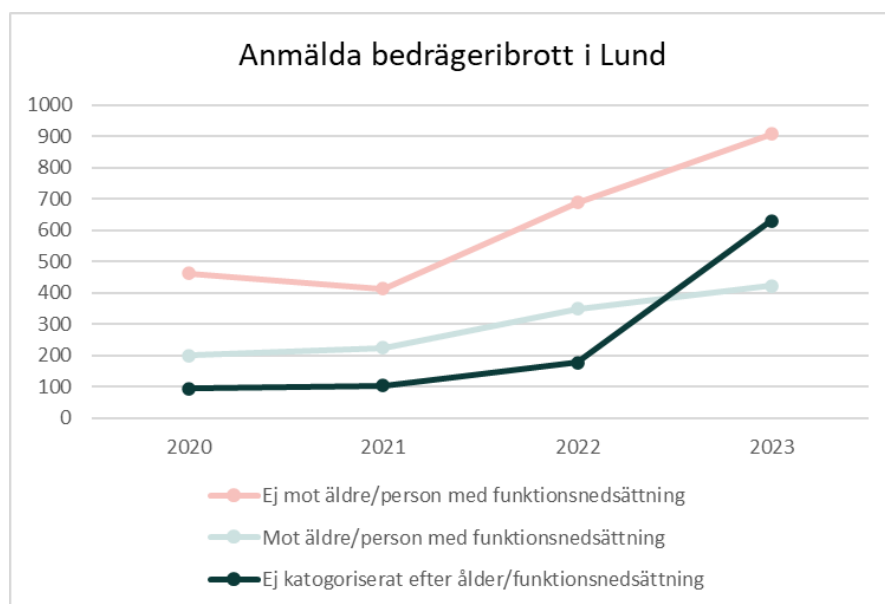
Inom kategorin *Bedrägeribrott m.m.* var *kortbedrägeri* absolut vanligast år 2023, följt av *annonsbedrägeri*. I förhållande till Umeå och genomsnittet i Sverige utmärker sig Lund med sin stora ökning av kortbedrägerier mellan år 2022 och år 2023. Det är främst digitala kortbedrägerier som har ökat. I jämförelse ligger Lund på relativt höga nivåer för kortbedrägerier gentemot gruppen äldre och-/eller har en funktionsnedsättning. Samtidigt är det i en majoritet av bedrägeribrotten fortfarande personer under 65 år som blir utsatta, så alla åldersgrupper drabbas.

Kortbedrägerier har ökat markant mellan år 2022 och år 2023. Två av tre anmälningar år 2023 omfattade kortbedrägerier utan fysiskt kort. Det innebär att gärningspersonen har använt sig av kortuppgifterna utan att ha tillgång till det fysiska kortet, exempelvis genom dataintrång, nätfiskemejl och kampanjer.

Figur 12. Diagrammet visar de vanligaste kategorierna inom bedrägeribrott utifrån antal anmälningar i Lund för åren 2020–2023. Källa: Polismyndigheten och Brå.

Somliga *bedrägeribrott* kan redan vid anmälan kategoriseras som antingen *mot äldre* eller *person med funktionsnedsättning* eller *ej mot äldre* eller *person med funktionsnedsättning*. Andra bedrägeribrott kategoriseras inte så, och kan därför omfatta både grupperna. Till den sista kategorin hör kortbedrägeri utan fysiskt kort, det vill säga digitala kortbedrägerier. Samtliga kategorier har ökat mellan åren 2020–2023 i Lund. *Ej mot äldre* eller *person med funktionsnedsättning* är vanligast över perioden.

Figur 13. Diagrammet visar anmälningar inom brottskategori *bedrägerier mot äldre/person med funktionsnedsättning*, *ej mot äldre/person med funktionsnedsättning* samt brottskoder som inte kategoriserar äldre/ej äldre. Uppgifterna avser Lund för åren 2020–2023. Källa: Polismyndigheten och Brå.

3.2.3.1 Valfärdsbrottslighet

Valfärdsbrott innebär att offentliga utbetalningar inom välfärdssystemet betalas ut på felaktiga grunder och innefattar bland annat *bidragsbrott*.¹⁸ Antalet anmälda bidragsbrott i Lund har varierat över de olika kategorierna mellan åren 2020–2023. Bidragsbrott *mot kommunerna* ökade något fram till år 2021 och år 2022, men minskade därefter. Helsingborg och Umeå följer ett liknande mönster som utvecklingen i Lund, dock är minskningen som mest märkbar i Lund. Nivåerna både för bidragsbrott totalt och bidragsbrott *mot kommunerna* är betydligt lägre i Lund än jämförelsekommunerna och genomsnittet för Sverige.

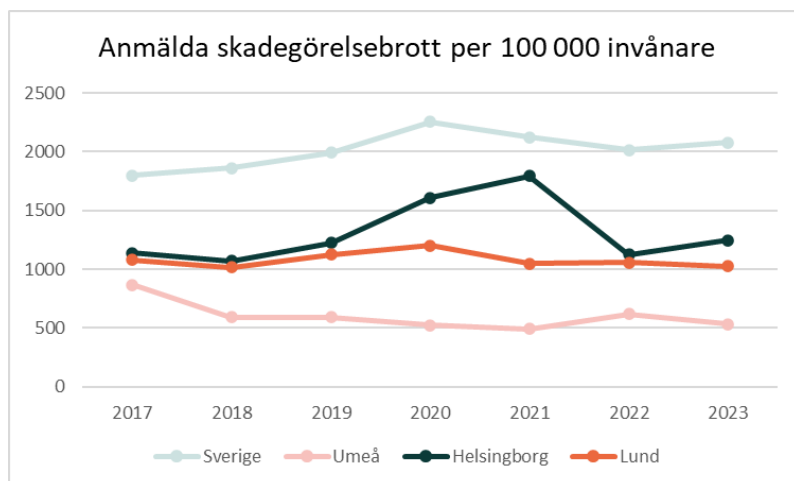
3.2.4 Skadegörelsebrott

I brottskategorin *Skadegörelsebrott* ingår brott som *klotter* (exempelvis mot kollektivtrafik), *skadegörelse genom brand* och *skadegörelse mot stat, kommun, landsting*.

¹⁸ Valfärdsbrottslighet innefattar bidragsbrott där en enskild får för mycket bidrag utbetalt, exempelvis i form av ekonomiskt bistånd, föräldrapenning, sjukpenning eller arbetslöshetsersättning. Det kan även handla om aktörer som inte följer avtal med kommun, region eller stat eller andra oegentligheter och brott så som bedrägerier. De brott som hör till bidragsbrott sker mot Försäkringskassan, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen, mot kommunerna, Pensionsmyndigheten (PPM), Centrala studiestödsnämnden (CSN) och Migrationsverket. Valfärdsbrott - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

Antalet anmälda skadegörelsebrott varierar generellt sett, och beror sannolikt på att aktörer har olika rutiner vid rapportering av brott.¹⁹

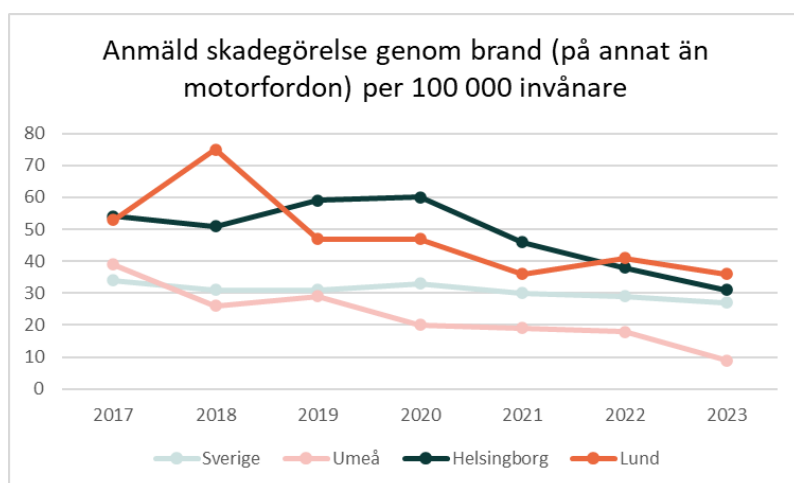
Antalet anmälda skadegörelsebrott i Lund har varit relativt jämnt under perioden 2017–2023, men med en topp under år 2020. Umeå har haft lägre nivåer än Lund och en liknande utveckling. Helsingborg har legat nära Lund förutom år 2020 och år 2021 då nivåerna ökade mycket. Nivåerna i Lund är betydligt lägre än genomsnittet i Sverige.

Figur 14. Diagrammet visar antal anmälda skadegörelsebrott per 100 000 invånare för Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

I Lund var skadegörelse på motorfordon (ej genom brand), övrigt klotter och annan skadegörelse de vanligaste skadegörelsebrotten under år 2023. Jämfört med de andra kommunerna och genomsnittet för Sverige är det Skadegörelse genom brand som utmärker sig mest för Lund.

Lund hade år 2018 en, för perioden åren 2017–2023, högsta nivå av skadegörelse genom brand. Antalet anmälningar har minskat betydligt sedan dess men Lund har fortfarande högre nivåer år 2023 än Helsingborg, Umeå och genomsnittet för Sverige.

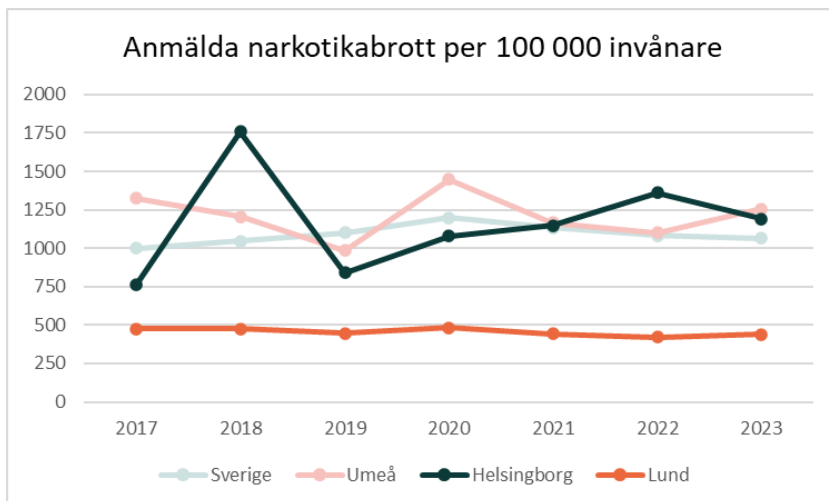
Figur 15. Diagrammet visar antal anmälda skadegörelsebrott genom brand per 100 000 invånare för Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

19 Skadegörelse och klotter | Brå - Brottsförebyggande rådet

3.2.5 Narkotikabrott

I brottskategorin *Narkotikabrott* ingår bland annat *innehav, eget bruk, överlåtelse* och *framställning*. Ingen av brotten sticker ut för Lund i jämförelse med de andra kommunerna eller genomsnittet för Sverige, men innehav och eget bruk utgör en majoritet av de anmälda narkotikabrotten.

Det är ovanligt att narkotikabrott anmäls av en privatperson, utan antalet brott som kommer till polisens kännedom beror nästan enbart på resurserna de lägger på att upptäcka brottet. Lund har genom hela perioden betydligt färre anmälda narkotikabrott än jämförelsekommunerna och genomsnittet i Sverige.

Figur 16. Diagrammet visar antal anmälda narkotikabrott per 100 000 invånare för Lund, Helsingborg, Umeå och hela Sverige, för åren 2017–2023. Källa: Brå.

3.2.5.1 Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar

ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Användningen av ANDTS har skadliga konsekvenser för folkhälsan på flera sätt. Det drabbar individer, familjer och hela samhället, och bidrar till fysisk och psykisk ohälsa, sociala problem och har ofta ett samband med brottslighet och upplevd otrygghet.²⁰ Det finns ett tydligt samband mellan brott och alkohol, särskilt vid våldsbrott som misshandel. Män begår oftare brott under alkoholpåverkan, och gärningspersonerna är ofta äldre än de som utsätts. ANDTS kan också kopplas till brott som stöld och rattfylleri. Barn i familjer med beroendeproblematik löper högre risk att utveckla egna problem och sociala svårigheter.

I kartläggningen har flera olika källor använts för att undersöka ANDTS-området, som till exempel statistik utifrån lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB)²¹, uppgifter över antal serveringstillstånd och försäljning av alkohol, tobak och nikotinprodukter, Lunds ungdomsenkät (LUNKEN), avloppsmätningar samt uppgifter från Maria Skåne Mellersta. Den sammantagna bilden är att Lund inte utmärker sig jämfört med andra kommuner, och ingen stor ökning syns inom något av områdena. Det

²⁰ Socialstyrelsen, 2024

²¹ Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. | Lagen.nu

finns dock utmaningar med att kartlägga effekterna av ANDTS och vissa kunskapsluckor har identifierats. Kartläggningen visar på ett behov av mer kunskap om ANDTS-vanorna hos barn i grundskolan, studenter och äldre.

3.2.6 Övriga brott

Inom kategorin *Övriga brott* ingår bland annat *brott mot borgenärer*, *brott mot allmänheten* och *brott mot staten*. Där ingår även specialstraffsförfattningar (exklusive narkotikabrott som redovisats separat) som *brott mot trafikbrottslagen*, *miljöbalken* och *knivlagen*. De flesta av brotten inom kategorin i Lund år 2023 var mot specialstraffsförfattningen, där trafikbrott utgör den största andelen. Antalet anmälda trafikbrott beror framför allt på polisens kontroll- och spaningsinsatser. En jämförelse med andra kommuner är därför svår att göra.

3.2.7 Organiserad brottslighet

Organiserad brottslighet är en brottstyp som inte kan placeras inom endast en av de tidigare nämnda kategorierna. Brå definierar organiserad brottslighet som en nätverksbaserad vinstriktad brottslig verksamhet i projektform, med vilja och förmåga att skydda och underlätta brottsligheten genom otillåten påverkan (trakasserier, hot, våld och korruption). Vanligen handlar det om en kriminell affärsverksamhet med inriktning på häleri och smuggling av varor som alkohol, cigaretter och narkotika. Det är också vanligt att olika former av människohandel bedrivs, exempelvis organiserad prostitution.²² Nedan följer polisens bild av den organiserade brottsligheten i Lund.

När det gäller den organiserade brottsligheten finns den över hela Sverige i olika grad. Lunds kommun har varit förskonad från det extrema våld som setts i andra delar av landet. För att bedöma den kriminaliserande processen bevakas olika geografiska områden i Lund, och i detta arbete identifieras både individer och områden som riskerar att hamna i organiserad brottslighet. Nivån på den organiserade brottsligheten är bedömd i polisens inhämtningsuppdrag där området djupgående har studerats. Sett till hela Lund och i förhållande till Lunds storlek så är det ett hanterbart läge när det gäller den organiserade brottsligheten.

3.3 Vilka begår brotten och vilka blir utsatta?

För att få en fördjupad bild av brottsligheten i Lund bör man undersöka vilka som begår och vilka blir utsatta för brotten. Samtidigt kan det vara svårt att säga något bestämt om detta. Det beror bland annat på att polisens och Brås statistik bygger på anmälningar, inte på domar (där skulden är bekräftad). Kategorin "misstänka för brott" och "personer som begår brott" är alltså inte samma sak. Men att utforska kategorin misstänkta är ändå en relativt bra utgångspunkt för vidare analys.

3.3.1 Kön

Under år 2023 var män misstänkta för 73 procent av de anmälda brotten i Lund. Det liknar fördelningen i resten av Sverige. Män var under år 2023 också målsägande i 73 procent av de anmälda brotten i Lund. Här skiljer sig Lund från genomsnittet i Sverige,

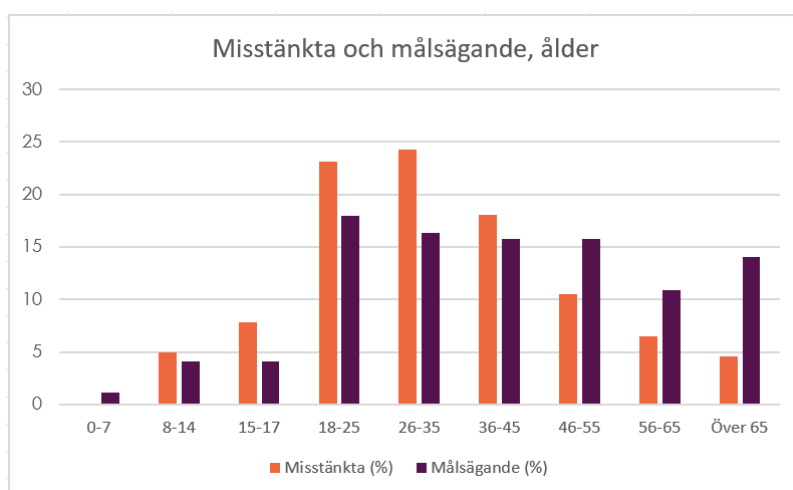
²² Organiserad brottslighet - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

där män är målsägande i ungefär 50 procent av de anmälda brotten. Brotten som kvinnor utsätts för i större utsträckning än män är sexualbrott och ofredande.²³ En möjlig förklaring till att könsfördelning i Lund skiljer sig från resten av Sverige kan vara att Lund har få anmälda brott inom just de kategorierna. Värt att observera är att brott i nära relationer, som kvinnor utsätts för i större utsträckning, har stora mörkertal.

3.3.2 Ålder

Den åldersgrupp som misstänks för brott i högst utsträckning är 18–35 år.

Åldersfördelningen när det gäller målsägande är ganska jämnt fördelad bland personer över 18 år. Andelen målsägande per åldersgrupp följer ungefär Lunds demografiska fördelning. Gruppen 26–55 år är dock något överrepresenterad och äldre något underrepresenterade.

Figur 17. Diagrammet visar åldersfördelningen för misstänkta och målsägande för anmälda brott i Lund under perioden 2020–2023. Angivet i procent. Källa: Polismyndigheten.

3.3.2.1 Unga vuxna lagöverträdare och unga lagöverträdare

Enligt Socialstyrelsen avser begreppet unga lagöverträdare personer som är 20 år eller yngre och som är misstänkta för brott eller dömda till påföljd på grund av brott.²⁴ Brå påpekar att de flesta unga slutar begå brott innan vuxen ålder, men en mindre grupp fortsätter. Men som diagrammet ovan visar (figur 8) är en större andel av de brottsmisstänkta i Lund personer mellan 18–25 år, så kallade unga vuxna lagöverträdare (18–24 år). I den gruppen ingår oftast personer som exempelvis står långt ifrån arbetsmarknaden och som riskerar att dras in i kriminella miljöer. Eftersom problematiken är komplex krävs samordnade insatser mellan polis och socialtjänst för att nå unga vuxna lagöverträdare.²⁵

I den yngre gruppen, så kallade unga lagöverträdare (upp till 20 år) kulminerar brottsligheten ofta runt 15-årsåldern och minskar därefter. Pojkar begår generellt fler brott än flickor, men båda könen finns representerade bland de som begår många brott. De vanligaste brottstyperna som begås av unga nationellt är narkotikabrott, brott mot

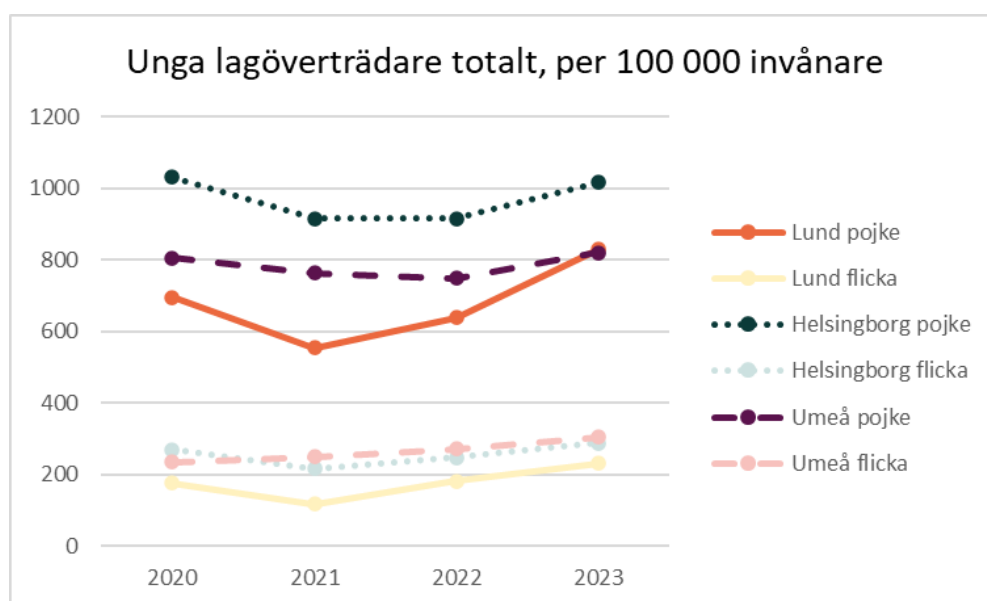
²³ Målsägare vid brottsanmälan - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

²⁴ Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende (socialstyrelsen.se)

²⁵ Unga vuxna Lund 231206, Polisen

annan person och stöldbrott.²⁶ Forskning visar på att vissa risk- och skyddsfaktorer hos unga individer har ett starkt samband med brottsligt beteende. Exempelvis ekonomisk utsatthet, bristande föräldraförmåga, misslyckad skolgång, umgänge med kriminella, missbruksproblematik, impulsivitet och bristande social förmåga.²⁷ Det är av stor vikt att uppmärksamma barn och unga som bryter mot normer, regler eller lagar för att i ett tidigt skede kunna ge stöd och bryta utvecklingen innan problemen blir större.²⁸

I polisens statistik över unga lagöverträdare ingår alla anmälda brott där den misstänkte är 20 år eller yngre. Lund har mellan år 2020 och år 2023 haft färre unga lagöverträdare än Helsingborg och Umeå, men antalet har ökat mellan år 2021 och år 2023. När det gäller pojkar ligger Lund år 2023 på liknande nivåer som Umeå medan antalet flickor fortfarande är något lägre än i de andra två kommunerna. Antalet unga lagöverträdare som är pojkar är betydligt fler än antalet flickor i samtliga tre kommuner.

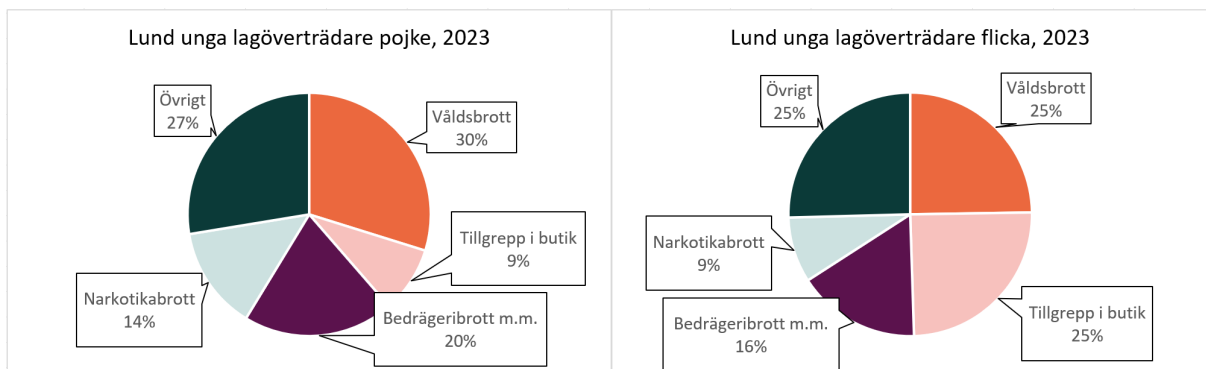
Figur 18. Diagrammet visar antalet unga lagöverträdare per 100 000 invånare i Lund, Helsingborg och Umeå för åren 2020–2023. Källa: Polismyndigheten.

Genom att alla anmälda brott bland unga lagöverträdare i Lund under år 2023 bryts ned i ett antal övergripande brottskategorier går det att jämföra fördelningen av brott mellan pojkar och flickor, samt med jämförelsekommunerna. Tillgrepp i butik utgör i Lund en större andel av brotten som flickor begår, medan pojkar har en större andel inom narkotikabrott, bedrägerier och våldsbrott. Jämfört med Helsingborg och Umeå är det framför allt en större andel bedrägeribrott och en mindre andel narkotikabrott i Lund.

26 Barn, unga och brott - Brottsförebyggande rådet (bra.se)

27 orsaker till brott bland unga (bra.se)

28 Brottsförebyggande arbete med barn och unga - Kunskapsguiden

Figur 19. Diagrammet visar fördelningen av brott bland unga lagöverträdare i Lund, uppdelat i större brottskategorier och efter kön, för år 2023. Källa: Polismyndigheten.

3.3.3 (O)trygghet

När det gäller utsatthet för brott är det viktigt att särskilja upplevd otrygghet eller rädsla för att utsättas för brott och faktiskt utsatthet för brott. I polisens trygghetsundersökning för år 2023 syns en hög och ökad upplevd trygghet hos invånarna i Lund. Resultatet sammanfattas i ett problemindex mellan 0–6, där 0 indikerar närmast obefintligt problem och 6 indikerar alarmerande påtagligt problem. År 2023 låg Lunds problemindex på 1,43 (riket 1,73, Helsingborg 2,19)²⁹, vilket är det bästa resultatet sedan mätningen startade år 2007. Det finns samtidigt vissa områden där invånarna rapporterar en högre grad av upplevd otrygghet, som exempelvis i Lunds centrum och på Norra Fäladen.

I centrum domineras problembilden av berusade personer utomhus, medan på Norra Fäladen är oron störst för misshandel och för specifika personer i bostadsområdet. Tryggheten i byarna upplevs generellt som god och har utvecklats positivt över tid. I Genarp, Södra Sandby och Veberöd upplevs framför allt problem med skadegörelse. I Veberöd rapporteras även buskörande mopeder och motorcyklar vara ett ihållande problem.

Skillnader i upplevd trygghet finns också mellan kvinnor och män, där kvinnor ofta känner sig mer otrygga. Enligt trygghetsmätningen upplever män i Lund att nedskräpning och buskörning är de största problemen. Därtill finns oro för att utsättas för brott, särskilt inbrott i bostaden och stöld av personlig egendom såsom bil, mc eller moped. Kvinnor uttrycker högre nivåer av oro generellt jämfört männen, speciellt gällande personliga överfall och misshandel i området, inbrott samt stöld. Kvinnor uttrycker också en högre oro för narkotikarelaterade problem och antastningar i offentliga utrymmen, vilket understryker en könsspecifik skillnad i trygghetsupplevelsen.

Äldre personer anger inte en högre otrygghet i Lund, vilket annars ofta är vanligt i andra kommuner.³⁰ Enligt både kommunens egen och Skolinspektionens skolenkäter är

²⁹ Uppgifter för Umeå saknas då kommunen valt att ej göra mätningen

³⁰ Polisens lokala trygghetsundersökning, Lund 2023

ungdomars trygghet i skolan generellt sett hög, men har minskat något under de senaste åren.³¹

3.4 Var sker brotten?

Kartläggningen har omfattat hela Lunds geografiska yta och beskriver hur brottsligheten fördelar sig över kommunen. Totalt sett sker de flesta brotten i Lunds tätort och många är koncentrerade till de centrala delarna av Lund, inte minst våldsbrott. Brottslighet förekommer även i byarna i viss omfattning, men sett till totalen sker brott i störst utsträckning i Lunds tätort och centrum.

De brottstyper som särskilt utmärker sig i Lund i relation till jämförelsekommunerna och riket, fördelar sig geografiskt enligt följande:

- Personrån sker främst i centrum och till viss del på Norra Fäladen.
- Inbrott i garage är mest förekommande på Klostergården, Norra Fäladen och delar av Väster.
- Inbrott i villa och radhus sker framför allt på Linero, Östra Torn, i Södra Sandby samt Dalby och till viss del på Norra Fäladen och delar av Väster.
- Stöld ur/från motordrivet fordon är relativt utspritt, men har störst koncentration på Östra Torn/Brunnshög, Klostergården, Nöbbelöv samt delar av Väster och Norra Fäladen.

Våld i nära relationer är en brottstyp som vanligen inte är koncentrerad till en specifik plats eller stadsdel, vilket också är fallet i Lund där dessa brott är relativt utspridda. Samma gäller också för unga lagöverträdare och unga vuxna lagöverträdare.

4 Avslutande diskussion och rekommendationer

Lunds nivåer av brottslighet är relativt låga. Kommunen har hitintills inte varit drabbat av det dödliga våld som har ökat i Sverige under det senaste decenniet. Inte heller finns det i Lund några utsatta områden per polisens definition.³² Lunds goda socioekonomiska förutsättningar kan vara en förklaring till att brottsligheten är relativt låg och tryggheten hög. Samtidigt har kartläggningen visat på vissa brottsområden som behöver prioriteras ytterligare i det brottsförebyggande arbetet.

4.1 Kartläggningens resultat

Det totala antalet anmälda brott (per 100 000 invånare) i Lund har generellt sett minskat mellan år 2013 och år 2023, även om det syns en ökning sedan år 2021.

Under år 2023 utgjorde kategorin *Stöld, rån med mera* den största andelen av de anmälda brotten i Lund. *Brott mot person* och *Bedrägerier med mera* är de andra två stora kategorierna av anmälda brott. Inom dessa bredare kategorier är brott som *cykelstölder*, *stöld ur/från motordrivet fordon*, *stöld i butik*, *inbrott*, *misshandel* och

31 Trygghet i skolan fångas upp av Lunds ungdomsenkät (LUNKEN) för grundskolan (åk 5 och åk 8) samt Skolinspektionens enkät vilken omfattar åk 5, åk 8 och åk 2 på gymnasiet

32 Utsatta områden är geografiskt avgränsade platser med låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Nationella operativa avdelningen (Noa) samordnar arbete och ansvarar för bedömningen av utsatta områden, Lägesbild över utsatta områden 2023.pdf

kortbedrägeri vanligast. Att ett brott är det mest frekvent förekommande i Lund, inom en kategori, betyder däremot inte att det utmärker sig jämfört med andra kommuner. Till exempel utgör *misshandel* en stor andel av de anmälda *brotten mot person* i Lund, men jämfört med resten av Sverige är Lunds nivåer fortfarande låga.

4.1.1 Vad utmärker sig?

För att avgöra vilka brott som är utmärkande för Lund har nivåerna jämförts med de andra kommunerna, utvecklingen över tid och brottets allvarlighet beaktats. De brottskategorier som utmärker sig för Lund är bland annat tillgreppsbrott, som olika former av stöld och rån. Mer specifikt utmärker sig *personrån*, *inbrott i villa/radhus* och *garage*, samt *stöld ur/från motordrivet fordon*. Kartläggningen har också visat att socialtjänstens orosanmälningar kopplat till barns och ungas utsatthet för *våld i nära relationer* har ökat de senaste åren. En grupp som generellt vuxit i Lund är *unga lagöverträdare*, både bland pojkar och flickor. Ökningen är också större i jämförelse med andra liknande kommuner. Likaså unga vuxna i åldern 18–24 år (*unga vuxna lagöverträdare*) som begår brott är en grupp som över lag utmärker sig. Dessa identifierade problemområden kommer prioriteras för vidare arbete med orsaksanalys.

Det finns vissa typer av brott som är vanliga i Lund, men som redan omhändertas inom ramen för pågående arbete, och föreslås därför inte ingå i kommande orsaksanalys. Cykelstölder är svårutredda och ett redan uppmärksammat problem i Lund. Även om nivåerna är höga är det inte heller ett brott som har ökat de senaste åren. Bedrägerier är ett område som man redan idag arbetar mycket med i kommunen, bland annat genom lokala informationskampanjer. Bedrägerier är också en form av brottslighet där gärningspersoner ofta agerar digitalt, oberoende av fysisk närhet till Lund, varför polisens och kommunens rådighet är begränsad. På nationell nivå pågår insatser med bland annat banker. Bedrägerinivåerna i Lund är trots en ökning fortfarande lägre än genomsnittet i Sverige.

När det gäller ANDTS är slutsatsen från kartläggningen att nuvarande kunskapsunderlag inom området behöver kompletteras. Denna fråga kommer att tas omhand inom ramen för ANDTS-arbetet och arbetas in i handlingsplanen för ANDTS i samband med aktualiseringen under år 2025.

Även om organiserad brottslighet utifrån polisens bild bedöms vara hanterbar i Lund, är det viktigt att fortsätta arbeta förebyggande för att situationen inte ska förändras. Det förebyggande arbetet med unga lagöverträdare blir särskilt viktigt.

4.2 Inriktning för kommande orsaksanalys

Kartläggningens ovan identifierade områden, anger en riktning för vad som bör prioriteras särskilt i det fortsatta lägesbilsarbetet. I nästa steg, orsaksanalys, kommer identifierade problemområden att analyseras för att förstå de bakomliggande faktorerna till varför brott sker i en viss situation, miljö eller område. Syftet med orsaksanalyser är att skapa en grund för effektiva brottsförebyggande åtgärder. Genom att analysera orsakerna går det att hitta både direkta faktorer, som triggar brottet, och bakomliggande

strukturer (sociala, ekonomiska och kulturella faktorer) som bidrar till en ökad risk för brottslighet.³³ Analysen kommer sedan ligga till grund för en åtgärdsplan. Följande kommer att tas vidare till orsaksanalys:

- **Stöld och rån:** *personrån, inbrott (i villa/radhus samt garage) och stöld ur/från motordrivet fordon.*
- **Barns och ungas utsatthet för våld i nära relationer:** utsatthet för våld av familjemedlem, våld inom familjen, våld i ungas parrelationer.
- **Unga lagöverträdare:** individer till och med 20 års ålder.
- **Unga vuxna lagöverträdare:** individer 18–24 år.

Flest anmälda brott (inom samtliga brottskategorier) i Lunds kommun kan lokaliseras till Lunds tätort. Samtidigt finns det brottsproblematik som tecknar sig över hela kommunen, så som våld i nära relationer. Problematiken med unga och unga vuxna lagöverträdare finns också i stora delar av kommunen. De geografiska områden som utmärker sig för de platsspecifika brotten inom kategorin stöld och rån är Lunds centrum, Norra Fäladen, Klostergården, Linero, Östra Torn/Brunnshög, Nöbbelöv samt delar av Väster. Platsspecifika brott förekommer i viss omfattning i byarna, där villainbrott i Södra Sandby och Dalby utmärker sig.

4.3 Brottslighetens konsekvenser

Brottsligheten medför konsekvenser såväl som för samhället i stort där den orsakar stora kostnader, som för enskilda individers lidande och den upplevda tryggheten. Sambandet mellan otrygghet och brott är däremot komplex, och det finns ingen direkt koppling mellan upplevd trygghet och brottslighetens omfattning eller risken att utsättas för brott. Exempelvis finns det i regel en större oro för utsatthet hos äldre personer än hos yngre, trots att äldre utsätts för brott i betydligt mindre utsträckning än yngre. Upplevelsen av trygghet har inverkan på hälsa och beteenden. Upplevd otrygghet kan leda till att människors rörelsefrihet inskränks. Vidare kan otrygghet orsaka stress, leda till minskad fysisk aktivitet, isolering och minskad tillit.

Barn till både brottsoffer och gärningsperson, och barn som växer upp i kriminella miljöer eller i missbruksmiljöer är en särskilt brottsutsatt grupp. Förutom den skada och psykisk påfrestning som det kan innebära att bevittna eller utsättas för våld, hot eller missbruk under uppväxten, finns en ökad risk att barnet själv dras in i eller utvecklar kriminellt beteende.³⁴

4.4 Framåtblick utifrån samhällsutmaningar

Trots att Lunds kommun över lag har en relativt låg brottslighet är det viktigt att bevaka den nationella, regionala och lokala utvecklingen. Det förebyggande arbetet måste upprätthållas och utvecklas för att vidmakthålla en hög trygghet och låg brottslighet.

³³ Orsaksanalys i lokalt brottsförebyggande arbete (bra.se)

³⁴ Kommuner mot brott, SOU 2021:49

I Sverige förekommer brott generellt sett i något större utsträckning i så kallade utsatta områden. Socioekonomisk ojämlikhet har över tid ökat i Sverige vilket också medför en ökad sårbarhet. Likaså finns det även skillnader i brottsutsatthet, och vilka typer av brott som begås i större städer/storstäder i jämförelse med mindre städer och landsbygd.³⁵ Under flera år har det skett en utveckling i Sverige med organiserad brottlighet som på olika sätt drabbar människor och samhället.³⁶ Den organiserade brottligheten kopplar till många olika brottstyper, exempelvis välfärdsbrott, miljöbrott, narkotikabrott och gängkriminalitet.

Skånes geografiska läge med öppenhet och närhet till Europa medför också utmaningar, exempelvis problematik kopplat till inflöde av narkotika. Tillika är bedrägeribrott en brottstyp som ökar och är global, där brott kan ske digitalt och inte kräver en fysisk plats.

Lund påverkas av vad som händer i omvärlden och det finns utmaningar i samhället i stort. I takt med att kommunen växer och nya stadsdelar kommer till är det av stor betydelse att noga följa utvecklingen genom ett kontinuerligt lägesbilsarbete. Det brottsförebyggande arbetet bygger också på en samverkan mellan viktiga samhällsaktörer, som tillsammans kan agera för att vidmakthålla en hög trygghet och en låg brottslighet i Lund.

³⁵ Kommuner mot brott, SOU 2021:49 (regeringen.se)

³⁶ Organiserad brottslighet - Brottsförebyggande rådet (bra.se)